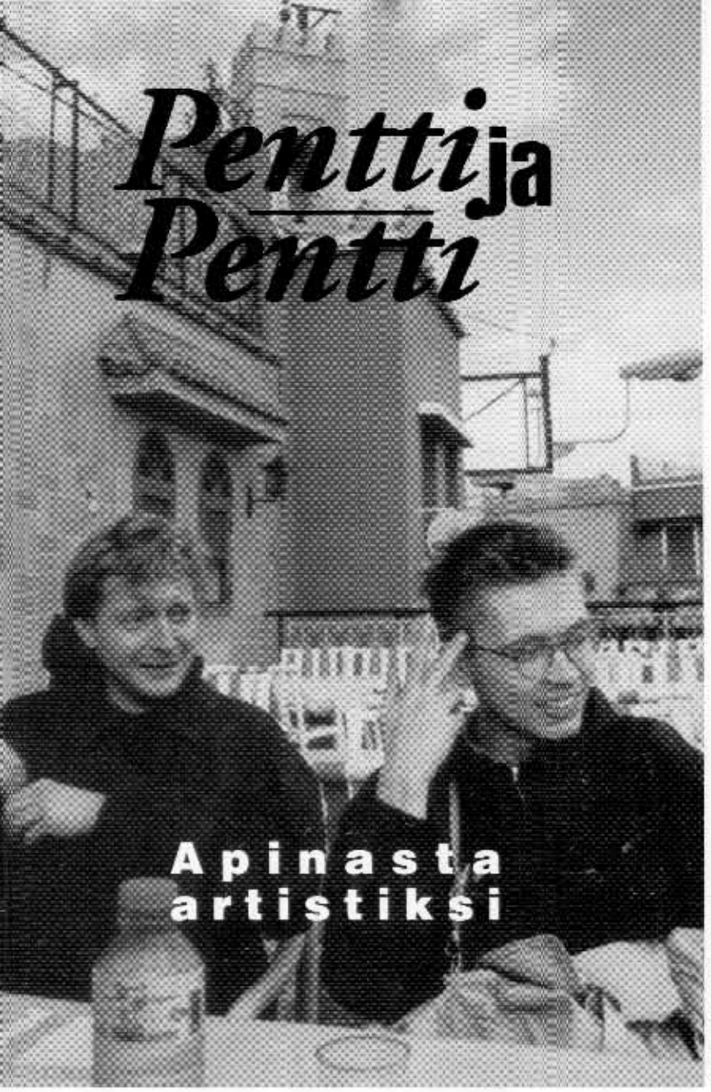

Pentti ja Pentti

Apinasta artistiksi

kuva: Kari Palosaari

PN: Kuvituspiirros Kalevassa 23.7.1977. Kalevalle tein piirroksia, kartoja ja kaavioita 1977-1982 noin 1600 kappaletta.

Kaupungin kulttuurikuvassa ravintoloilla ja baareilla on merkittävä osuus, ne ovat nykyisiä [illegible] kasvunkiihdyttimiä kohtaamispaikkoja, tässä eräs Oulun idyllisimmistä Täkhtorin

Pentti Nuortimo ja Pentti Otsamo taittoivat Sarjainfo-lehteä monen vuoden ajan aina viime vuoden loppuun asti. **N**yt, kun he ovat jättäneet homman uusille uurastajille, on aika esittää kiitokset ja esitellä miehet Sarjainfon lukijoille - mutta puhutaan mieluummin sarjakuvista kuin taittamisesta...

JUKKA HEISKANEN

Nuortimo ja Otsamo

JH: Perustiedot, olkaa hyvät!

PN: Syntynyt -57 Oulussa kuusilapsiseen perheeseen, valmistunut taiteen kandidaatiksi -91, asuu vihkimättömänä käsikirjoittaja ja suomentaja **Sari Luhtasen** kanssa. Piirtänyt sarjakuvia 21 vuotta. Graafikko.

PO: Syntynyt Oulussa -67 Oulussa, kaksilapsisen perheen vanhempana poikana. Ensimmäinen sarjakuva julkaistu 80-luvun alussa Oulun koulun kohinat -lehdessä, siis sikäläisessä Kevätpörriäisessä.

Opiskelen vielä Taideteollisessa korkeakoulussa graafisen suunnittelun linjalla. Yritän valmistua tänä syksynä.

JH: Sarjakuvaharrastuksenne alku liittyy teillä molemmilla erottamattomasti Oulun sarjakuvaseuraan. Antakaahan muisteloiden virrata.

PN: Minun ensimmäinen sarjakuvani julkaistiin Ruudussa -73. Se oli kaksikuvainen giljotiinijuttu, vielä väreissä. **Soile Kauko-ranta** oli silloin päätoimittajana, ja hän jaksoi sinnikkäästi olla ystävällinen puhelimessa. En ollenkaan tajunnut, että saatoin olla häiriöksi. Pöytälaarikkoon olin tehnyt sitä ennen, vaan en paljon. Mutta sitten repesi.

Myöhemmin Non Stopissa oli Tahavo-sarjakuvia, kovasti tinttimäisiä.

Tintistä minun sarjakuvainnostukseni al koi, vaikka meille Aku Ankkakin tuli. Mutta Tintistä vasta tajusin, että sarjakuva voi olla hyvin piirrettyä ja että siinä voi olla hyvä juoni.

Tahavoja piirtelin sitten lisää ja lähetin niitä sanomalehti Kalevaan. Siellä oli toimittajana **Kari Karemo**, joka suositteli sitä julkaistavaksi. Voi sitä onnen päivää, kun ensimmäisen kerran strippi ilmestyi Kalevassa vuonna -75. Kahden rivin sarjakuvasta maksettiin ihan viisitoista markkaa.

PO: Se hahmo oli vähän niin kuin sinä itse. Kun tulit Helsinkiin, siitä tuli Kari Komeetta...

PN: Joo, sama hahmo se on ollut eri nimillä. Ilta-Sanomissa se oli Tahvo, Raketissa Kari Komeetta ja Me-lehdessä Matti Meteoriitti... Omaa itseään siihen piirsi.

Piirsin sitä Kalevaan vuoteen -82 asti. En kertonut kenellekään lukiossa, että piirsin sitä, kunnes **Kari Viirret** luokallani heksasi sen. Hän oli itsekin sarjakuvafriikki. Me rupesimme harrastamaan sarjakuvien tutkimista. **Arto Hukkasen** kanssa varsinaisesti perustimme Oulun sarjakuvaseuran. **Jari Elsilä** ja **Reijo Kärkkäinen** olivat myös mukana aika alusta alkaen. Panimme lehteen ilmoituksen uudesta seurasta, ja siitä tuli yleisömenestys.

PO: Luin jutun, että seura oli perustettu ja päätin liittyä minäkin. Sitä ennen olin piirtänyt Sarjainfoon sarjan, joka julkaistiin (siihen aikaan Infossakin julkaistiin sarjakuvia). Luin Ruutua ja Non Stopia ensi kerran pikkuserkkujen mökillä ja sehän kolahti. Silloin sai myös tietää **Carl Barksin** olemassaolosta.

Piirsin Non Stopiin sarjan lyijykynällä.

PN: Seikkailu vanhassa Linnassa vuodelta 1974, tarinaa piirsin 22 sivua ja työ jäi koskon. Sivu on piirretty 1:1 eli A4 kokoon, en tiennyt että originaali voisi olla isossa koossa.

Äiti käski olla tussaamatta, etteivät piirrokset menisi pilalle...

Suunnittelin hahmoja tosi kauan, mutta en ikinä oikein jaksanut piirrää tarinoita valmiiksi.

PN: Minä mittailin Tintti-albumeista mallia, montako millä on tuutujen väli, ja kun ne saattoivat heittää millitolkulla, niin ajattelin, että kyllä se **Hergé** oli huolimaton... Itse piirsin huolellisesti A4-kokoon, ei tullut mieleenkään, että ne voisi piirtää suurempaa kokoon.

PO: Minäkin ihmettelin strumffijuttuja, miten **Peyo** saattoi piirrää niin yksityiskohtaisesti, millä ihmeynällä se mies oikein piirsi. Kukaan ei kertonut, että sarjakuvaoriginaalit voisivat olla julkaisukokoa isompia.

PN: Joka tapauksessa Oulun sarjakuvaseuran lehteä Kuplaa ruvettiin tekemään -81, eli vuosi seuran perustamisen jälkeen. Sitä ilmestyi yhteensä 12 numeroa kolmen vuoden aikana.

PO: Niissä kokouksissa niitattiin niitä lehtiä yhteen.

PN: Säästeriin painokustannuksissa... Oikeastaan se meni niin päin, että lehden perusta-

PO: Hyi, mikä painajainen 1983

misen takia piti perustaa yhdistys, että saataisiin apurahoja.

Kupla loppui, kun ihmiset muuttivat pois Oulusta. Ja sen lehden myyminen rupesi rasittamaan. Ei se ollut enää hauskaa. Se loppui omia aikojaan.

Lehden tekemisessä oppi painotekniikkaa ja myyntitekniikkaa. Ja olihan meillä jäseniä, parisataa parhaimmillaan.

Alppareita puuhailtiin täältä Helsingistä käsin **Ilpo Koskelan** kanssa. Sitten se aktiivinen toiminta lopahti. Ilpo pitää sarjakuvakursseja seuran nimissä, niin että on se vielä virallisesti olemassa.

JH: Entäs Oulun sarjakuvaseuran aktiivitoiminnan lopahtamisen jälkeen?

PO: Oikeastaan me tavattiin uudestaan vasta, kun tulin opiskelemaan Taideteolliseen. Lukioaikana en piirtänyt kuin muutaman stripin Pyörre-nimiseen lehteen, joka oli kaupungin työntekijöiden lehti. Siihen oli vähän vaikeuksia orientoitua.

Sitten Taideteollisessa piirsin sen Kemin alpparissa olleen Henkilö oppii soittamaan instrumenttia. Se oli pitkästä aikaa ensimmäinen sarjakuva pitkän tauon jälkeen. Contactor-lehdessä sarja alkoi vuonna -90. Contactor ilmestyy yhdeksän kertaa vuodessa.

Piirrän nykyään myös eläinsarjakuvaa Kissinger ja Hallikainen Oma ystävä -lehteen. Nipa Kettu Ja Joe Kaniini oli kuukauden kotimaisena Ilta-Sanomissa...

PN: Sarin ja minun Pieni vampyyritarina voitti Kemissä vuonna 1992, sitä ennen olin päässyt jaetulle kolmannelle sijalle siellä..

PO: Kanadalaiseen Drawn and Quarterlyyn (ks. artikkeli tässä lehdessä, toim. huom.) tulee kuuden sivun värijuttu ihan näinä aikoina.

PN: Lemmikki-lehteen olen tehnyt Sarin kanssa eläinaiheista sarjakuvaa. Lehti osti sen viidentoista sekunnin pohtimisen jälkeen. On hyvä taktiikka miettiä ensin, minkä aiheisen sarjakuvan tekee ja minne sitä voisi tarjota. Lemmikki osti kaikki kolme näytesarjaa siltä istumalta. Oli sitä paitsi kiva piirtää eläimiä, niissä oli haastetta. **Pekka Seppäsen** kanssa teen sarjakuvaa Olut-lehteen.

Sitten minulla on mielessä sellainen sanomalehtisarja, jota olen ajatellut laajempaan levitykseen useampaan lehteen, mutta se on vielä ideointivaiheessa. Lastenkirjaa olen kuvittamassa, mutta sekin on tällä hetkellä kesken.

PO: Contactorin ja Oma ystävän sarjojen li-

Apinasta artistiksi

säksi olen piirtänyt keikkasarjoja sinne tänne ja kuvittanut mm. City-lehteä ja Koululaista aika ahkeraasti.

PN: Rakkaat ja riiviöt: (Lemmikki 1/1995)
Käsikirjoitus Sari Luhtanen
Sarja alkoi 1994 ja on 4-värinen.

P. Nuortimo

Sarjakuvia lehdissä:
Ruutu, Nonstop, Kaleva, Kupla, Rakett, Ilta-Sanomat, Me. Network, Lemmikki, Olut, Kannus, Pumpsis, Alpha, Helsingin Sanomien kuukausiliite, Laaki, Punaniska

Sarjakuvia albumeissa:
Ruututarha, 80-luvun suomalaisia sarjakuvia, toim. Heikki Jokinen, Juhani Tolvanen Otava 1983
Kemi 10, Kemin kulttuuritoimisto 1991
Siitä vähin toivoilla..., Taitoon koskutoimikunta 1992
Pieni vampyyritarina ja muita sarjakuvia Kemin 11. valtakunnallisesta sarjakuvakilpailusta 1992, Kemin kulttuuritoimisto 1992
Piirtäjä Comics Kirja, omakustanne 1991

Kuvituksia:
Kaleva, Helsingin Sanomat, Talousaalto, Tekniikka ja Talous, Kansan uutiset, Ilta-Sanomat, C-lehti, Macmaxilma, Tietokone, Opettaja, Itäsähti, Kotimaa, Yhteishyvä, Koululainen, Suomen kuvalehti, Trendi, Mainosuutiset, Kulta YY, Kompassi

Sarjakuvakilpailut:
1977 Valtakunnallinen nuorison taidotapahtuma, kunniakirja
1981 Kemin 1. valtakunnallinen sarjakuvakilpailu, 3. sija
1992 Kemin 11. valtakunnallinen sarjakuvakilpailu 1. sija sarjakuvasta Pieni vampyyritarina, käsikirjoitus Sari Luhtanen

JH: Ketkä piirtäjät ovat vaikuttaneet teihin?

PN: Otsamo, sillä on hauskoja juttuja... ja Maisa ja Kaarina on hyvä, se pitää tietysti sanoa. Maus oli ulkomaisista viimeisin, josta kovasti pidin. Ei noita ulkomaisia lue muuten kuin katselee vain piirrostyylejä, että noinkin voisi tehdä juttuja.

PO: Nuortimo on ollut jo pitkän aikaa suosikkipiirtäjä. Tähavotkin luin aina Kalevasta. **Tilsa** on naurattanut ihan kamalasti. **Matti Hagelberg** on mielenkiintoinen, hän tekee sarjakuvia raapetekniikalla. Ulkomaisia tulee luettua enemmän, aikoinaan **Franquinin** jutut ja Valerian, **Bilal** oli kova sana ja **Forest**...nykyään tykkään enemmänkin amerikkalaisista piirtäjistä, **Chris Ware** on ehdoton, samoin **Mazzucchelli**, **Kamagurkan** ja **Seelen** Cowboy Henk iski välittömästi... **Mattotti** ja **Mattioli**... ne kaikki ovat vaikuttaneet.

PN: Noi kaikki on kiinnostavia ja kivoja. Kaikkia ei vaan jaksa oikein lukea...

PO: **Burns** teki aikoinaan vaikutuksen, mutta sitten rupesi hermostuttamaan, kun se oli niin täydellistä ja nuoltua se jälki. Siinä ei silleen käden jälki näy.

PN: Mun tyyli on juuri sellainen, että siinä näkyy käden jälki. Haluan piirtää tosi nopeasti...

PO: Sopivana sekoituksena rosoisuutta ja viimeisteltyä jälkeä... Mazzucchelli on onnistunut siinä aika hyvin.

PN: Kyllä sen huomaa ammattimaisen piirtäjän kyvyn hallita sen tyylin. Kyllä sitä saa hyvää aikaan kun luonnostelee ja näkee vaivaa, vaikka lopputulos on lennokas.

JH: Teillä on yhteinen työhuone graafikko ja sarjakuvapiirtäjä **Tilna Pajun** kanssa. Olette-ko lehneet myös yhteisprojekteja? Tarkkailetteko toisianne?

PO: Jokainen puurtaa oman pöydän ääressä. Näytän yleensä valmista työtä..

PN: Minä kyllä näytän omia luonnoksia, jos työn täytyy olla hyvä. Jos haluan varmistaa sen... esimerkiksi jos teen eri versioita samasta aiheesta ja olen epävarma siitä, mikä on paras.

Sen verran ollaan Pentin kanssa tehty yhteistyötä, että Pentti tuossa PiirtäjäComics-kirjani, joka on tavallaan käyntikortti ja omaelämäkerta yhdessä. Se on koottu lyijykynäluonnoksista, jotka piirsin alpparia varten. Niihin sommiteltiin teksti.

PO: Avovaimolleni **Anjalle** näytän kuitenkin luonnoksia ja pyydän kommenttia.

Illuusio markustaa raitiovaunulla -sarjan tein alun perin kokonaan tietokoneella, mutta sitten se kone hukkasi kokonan toisen sivun. Jouduin piirtämään koko jutun uudestaan käsin parissa päivässä.

PN: Taitossa tietokoneista on iso hyöty, ja sarjakuvien värittämisessä, vaikka hidastahan se on. Tietysti voisi piirtää ruudun kerrallaan ja koota niistä sivuja...

Mulla ei ole mitään tunteenomaista suhdetta tietokoneisiin. Niitä voi käyttää riippuen siitä, millaista lopputulosta haluaa. Eivät ne kaikkeen sovi.

JH: Teistä kumpikin on tehnyt sarjakuvia toisten käsikirjoituksiin. Miten se eroaa kokonaan omien sarjakuvien piirtämisestä?

PN: On helpompi tehdä, kun voi keskittyä piirtämään. Pientä vampyyritarinaa oli hauska tehdä. Luhtasen Satin tyyli tehdä käsikirjoitusta oli mukava, kun siinä oli vähän tekstiä, ja piirtäjä sai luoda kuvat ihan omassa pääsään. Dialogin olen aina jättänyt alkuperäiseksi, itse tekisin ne eri tavalla, mutta näin siitä tulee rikkaampi.

Pekka Seppänen taas oli piirtänyt tikkuukkoja ruutuihin viitteiksi. Mutta kun olen nähnyt ne kuvat, pääni ei ole enää koskematon.

PN: Pub kotipesä, käsikirjoitus Pekka Seppänen. 1 sivun mittainen 4-värisarja Olut-lehteen 2/95.

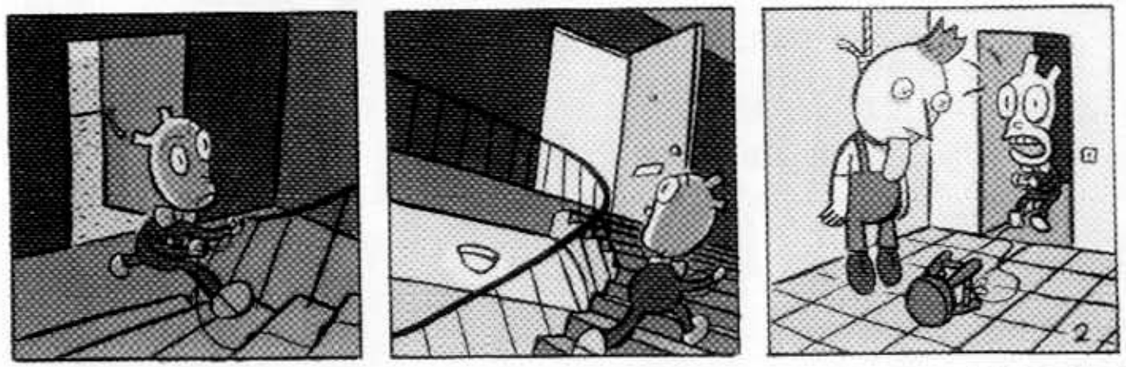

PO: Trick=treat

PO: Tavallaan on sellainen kiusaus, että jos käsikirjoittajan ja piirtäjän mielikuvat eivät käy yksiin, mutta piirtäjä on kuitenkin nähnyt ne tikku-ukot, niistä on vaikea päästä irti: "ai, se haluaa sellaisen".

Kallion Pauli kirjoittaa ruutuihin seikkaperäisesti, mitä niihin pitäisi tulla. Pekka dialogi antaa enemmän vapautta. Toisaalta Paulin ja minun ajattelu käy yksiin, eikä niitä

PO: SMOP 1980

ohjeita tarvitse orjallisesti noudattaa.

PN: Usein oma käsikirjoittaminen, siis itselle, on sellaista luonnostelua, piirrän löyhästi sen sarjakuvan ja alan täydentää sitä juonta, keksin siihen lisää ja koetan saada siitä hauskemman. Lähtökohta on tiedossa, ja tiedän, miten se juttu päättyy. Tarina rakentuu pikkuhiljaa, näissä jutuissa aina sellaisesta sekavuudesta, erisuuntiin poukkoilevista ideoista syntyy jotain. Se on vähän niin kuin universumin syntyminen, jossa planeetat yhtäkkiä löytävät toisensa kaaoksesta ja syntyy galaksi.

Pidempiä monen sivun juttuja rakennan vähitellen ja vertaan osia toisiinsa, mietin takaumia ja teen tietoisia valintoja. Lyhyemmät läjähtävät paperille.

PO: Otan usein kaksi täysin irrallista ideaa, jotka saa liitettyä toisiinsa mahdollisimman epätodennäköisellä tai yllättävällä tavalla. Se on aika toimiva tekniikka.

PN: Sarjakuvassa on mukava olla paljasta marta lukijalle liikaa liian aikaisin ja harhautraa lukijaa riittävän kauan ja sitten yllättää lukija odottamattomalla lopulla. Sarjakuvissa kun kaikki järjettömyyskin on mahdollista.

PO: On vaikea arvioida, miten pian lukija hoksaa sarjakuvan jujun, mistä kohtaa lukija voi päätellä jutun lopun. On mascntavaa, jos se ei toimikaan haluamalla tavalla.

Toisaalta olisi hauska tehdä sellaisia juttuja, joissa ei ole yllärtävää käännettä lopussa, jotka olisivat tunnelman varassa.

PN: Joskus rauhallisuus ja tapahtumattomuuskin voi olla yllättävää.

PO: Drawn&Quarterly pyysi luonnokset, jotka tein niin tarkoiksi, että niistä olisi voinut piirtää vaikka läpi koko jutun. En osaa piirtää luonnoksia rikku-ukoilla...

PN: Sarjakuvapiirtäminen on viimeisiä käsityöläisammatteja. Kohta voi päästä vaikka telkkarin kahvimainokseen, jossa sarjakuvapiirtäjä kertoo kynän asennosta: "Joka kerran tulee erilainen viiva..." ja hörppää kahavia päälle.

PO: Olisi sitä huonomminkin voinut ammattinsa valita. O

PO: Bicycle thief (Drawn & Quarterly -95)

P. Otsamo

Sarjakuvia julkaistu vuodesta 1981 mm. seuraavissa julkaisuissa:
Oulun Koulun Kuhinaa, Kupla, Kannus, Suuri Kurjitsa, Ilta-Sanomat, Helsingin Sanomat, Sarjakuvastin, Alpha, Pienilä tapauksia koskikokoisen ihmisen elämästä, Contador, Viimeinen Bussi, Vihreä polkupyörämi, X dreams, Vihsan sarjakuvia, Pyhme, Vesainen, Parasiitti, Oma ystävä, Drawn & Quarterly

Kuvituksia julkaistu mm. seuraavissa julkaisuissa:
Helsingin Sanomat, Ilta-Sanomat, Vihreä Lanka, Contador, Talousaalto, Me Naiset, Valitut Palat, Image, City-lehti, Finanssi, Business-Info, Oma ystävä, Koululainen

Kirjakuvituksia:
Margaret Davidson: Viisi unohtumatonta hevosta (WSOY 1991), Margaret Davidson: Viisi unohtumatonta koiraa (WSOY 1991), Margaret Davidson: Yhdeksän unohtumatonta delfiinia (WSOY 1991), Teemu Saarinen: Maailman Hurmoin Jalkapallolitja (Otava 1993). Lisäksi copikirjakuvituksia, mm. Follow me 6 (Weilin+Göös 1992), Kertomuksia kartopaikalta (Oy Yleisradio Ab 1993), La France, terre à terre (Oy Yleisradio Ab 1993), Teemu Saarinen: Unaskin Ennätyskirja (Otava 1995)

Kirjankansia:
T.H.Lehtinen: Janne ja sammakoidaamin kosto (Otava 1994), Petri Kemppinen ja Harto Hänninen (toim.): Sarjakuvastin 1 (Otava 1993), Henrik Lundsten: Tiellikennekirja (Otava 1993), T.H.Lehtinen: Janne ja ketarihirvi (Otava 1995)

Sarjakuvakilpailut:
1989 Kemin 8. valtakunnallinen sarjakuvakilpailu, 3. sija
1993 Kemin 12. valtakunnallinen sarjakuvakilpailu, stripopitäjän 1. sija, käsikirjoitus Pauli Kallio